

Kandidatnummer: 10058.

«Hvordan blir samarbeidet mellom barnevernstjenesten og minoritetsfamilier påvirket av kunnskap og gjensidig tillit?»

«How is the collaboration between the Chile Protective Services and minority families influenced by knowledge and mutual trust?»

BACHELOROPPGAVE / SEMESTEROPPGAVE

Trondheim, Juni 2020

Bachelor i : Sosialt arbeid

Antall ord: 5929

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven handler om hvordan samarbeidet mellom barnevernstjenesten og minoritetsfamilier blir påvirket av kunnskap og gjensidig tillit. Metoden for denne oppgaven er litteraturstudie. Oppgaven gjør kort rede for hva det norske barnevernet er og gjør. Videre presenteres litteratur og teorier om sentrale temaer når det gjelder tillit, emner innenfor kulturelle aspekter og brukermedvirkning.

Drøftingen belyser at tillit er en grunnleggende faktor for relasjon mellom klienter og sosialarbeideren for å kunne skape rom for bevegelser og endringer.

Kompetanse om kultur er viktig del av arbeidet med minoritetsfamilier. Kunnskap og kompetanse om kultur kan forbedre det vanskelige forholdet mellom barnevernet og minoritetsfamilier og føre til å etablere tillit mellom dem.

Abstract

This bachelor thesis is about how the collaboration between the Child Protective Services and minority families is influenced by knowledge and mutual trust. The method used is a literature study. The thesis explains what the Norwegian Child Protective Services is and does. Further on it presents literature and theories about subjects regarding trust, within the cultural aspect and empowerment.

The discussion sheds light on trust as a essential element in the relation between the clients and the social worker to create changes and movement.

To have knowledge about culture is an important part in working with minority families.

Knowledge and skills about culture could improve a difficult relationship between the Child Protective Services and minority families, and further on establish trust between them.

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet i forbindelse med avsluttende utdanning for sosialt arbeid/sosionom ved Norges Teknisk naturvitenskapelige universitet (NTNU) i Trondheim.

Jeg vil først og fremst takke min veileder Hans Aksel Choudhari for mange gode råd og god veiledning. Jeg vil også takke alle mine forelesere som har hjulpet og støttet meg gjennom disse flotte tre årene.

Sist, men ikke minst, en stor takk til min kjæreste for korrekturlesing, redigering av oppgaven og ikke minst for din tålmodighet.

Denne oppgaven har vært veldig interessant og lærerik for meg, og jeg håper også den blir like lærerik for den som leser.

Tusen takk alle sammen.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	5
1.1 Valg atema.....	5
1.2 Problemstilling og avgrensning.....	6
1.3 Begrepsavklaring.....	6
1.4 Relevans for sosialt arbeid.....	7
1.5 Disposisjon av oppgaven.....	8
2. Metode.....	8
2.1 Litteraturstudie som metode.....	8
2.2 Søkeprosessen.....	8
2.3 Kildekritikk.....	9
3. Litteratur gjennomgang/teori.....	10
3.1 Det norske barnevernet.....	10
3.2 Tillit.....	11
3.3 Kultur og barnevernsarbeid.....	12
3.3.1 Kulturkompetanse.....	13
3.3.2 Kulturforståelse.....	13
3.3.3 Kulturrelativisme.....	13
3.3.4 Kultursensitivitet.....	14
3.4 Brukermedvirkning.....	15
3.5 Hva viser tidligere forskning på området?.....	16
4. Drøfting.....	17
4.1 Gjensidig tillit og kunnskap.....	17
4.2 kultur og barnevern.....	20
4.3 Brukermedvirkning i barnevernet.....	21
5. Avslutning.....	21
6. Kilder.....	23

1. Innledning

1.1 Valg av tema

Denne bachelor oppgaven handler om forholdet mellom den norske barnevernstjeneste og minoritetsfamilier, med

gjensidig tillit som er et stikkord for alle barnevernssaker. Dette temaet finner jeg interessant, aktuelt og det er noe jeg vil lære mer om. Temaet er personlig og jeg kan relatere fordi jeg opprinnelig er etnisk minoritet, som nylig har fått barn. Jeg har erfaring fra arbeid med enslige mindreårige asylsøkere, ulike tolkeoppdrag, og fra arbeid med bosatte flyktninger i kommunen hvor jeg bor.

Per 1.januar 2020 var det registrert 790 500 innvandrere i Norge. Dette tilsvarer 14,7% av den totale befolkningen i landet (SSB, 2020). Barn og unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i barnevernet når det gjelder både hjelpetiltak og omsorgsovertakelse (Bunkholdt & Kvaran, 2019). Statistikk fra Bufdir viser at ved utgangen av 2018 hadde 26% av barna med hjelpetiltak innvandrerbakgrunn (Bufdir, 2017). Det vil si at hvert fjerde vedtak er barn med innvandrerbakgrunn.

Forskning, informasjon fra innvandrerorganisasjoner og oppslag i mediene viser at mange familier med innvandrerbakgrunn uttrykker mistillit til barnevernet. I følge Ipsos MMI viser statistikken at 41 % i innvandrerutvalget har stor tillit til barnevernet mot 55 % i befolkningen totalt. Og over 1 av 10 i innvandrerutvalget har ingen tillit til barnevernet. Undersøkelsen viser videre at nær halvparten av innvandrerutvalget (48%) har liten eller ingen kjennskap til barnevernet, noe som er grunnleggende forutsetning for tillitt (Ipsos, 2018). Representanter forteller at mange foreldre opplever ikke å bli møtt med forståelse for verdiforskjeller i oppdragelse, og at det hersker en utbredt mistillit til at barnevernet kan bistå dem i deres utfordringer (Ipsos, 2018).

Grunnen til at jeg vil knytte min bacheloroppgave til barnevernstjenesten er at jeg skal få barn selv og hadde en del tolkeoppdrag med barnevernet og minoritetsfamilier der jeg opplevd mye frustrasjon og vanskeligheter for de familier. I tillegg til dette finnes mange historier og myter fra blant minoritetsfamilier og flyktningmiljø som handler om en dårlig samarbeidserfaring med barnevernet. Dette er historier preget av frykt, skam, mistillit og sinne.

1.2 Problemstilling og avgrensning

Det jeg har lyst å undersøke i min bacheloroppgave har en følgende problemstilling:
Hvordan blir samarbeidet mellom barnevernstjenesten og minoritetsfamilier påvirket av kunnskap og gjensidig tillit?

Problemstillingen er utformet med fokus på minoritetsfamilier på bakgrunn av statistikk. Jeg har avgrenset den til å omhandle minoritetsfamilier nettopp fordi disse familiene er overrepresentert i statistikken. På grunn av oppgavens omfang er det viktig å fokusere på teorier som er mest relevant for besvarelsen på problemstillingen. Jeg har fokusert på å finne teori om emnene tillit, brukermedvirkning og kultur. Emnene er belyst og forklart i teoridelen av oppgaven. Jeg har i hovedsak sett problemstillingen fra et voksent perspektiv, hvor jeg har lagt vekt på hvordan barnevernsarbeideren og foresatte skal kunne etablere et gjensidig godt samarbeid.

1.3 Begrepsavklaring

Ordet minoritet betyr mindretall, og brukes om en folkegruppe som utgjør et mindretall av et lands befolkning. Minoritet er det motsatte av majoritet (Wæhle, 2018). Med Minoritetsfamilier menes familier med ikke-vestlig etnisk bakgrunn og i denne oppgaven har jeg fokusert på familier med innvandrerbakgrunn. I oppgaven omtaler jeg familiene som klienter, flyktningfamilier og brukere.

Begrepet kultur har en stor betydning i møte med minoritetsfamilier. Kultur kan defineres som «de skikker, verdier og væremåter som overføres, om enn i noe forandret form, fra generasjon til generasjon» (Eriksen, sitert i Bunkholdt & Kvaran, 2019). Begrepene kulturkompetanse, kulturforståelse, kultursensitivitet og Kulturrelativisme vil jeg gjøre rede for i teoridelen. Kort fortalt så handler disse begrepene om å ta hensyn til forskjellige kulturelle aspekt.

Man kan definere tillit på ulike nivåer og sammenhenger. Tillit handler om å stole på hverandre og å våge å ta en større risiko i samhandling med andre mennesker.

I oppgaven blir det brukt forskjellige begrep i forhold til den profesjonelle.

Barnevernsarbeider blir omtalt som hjelper, sosialarbeider, sosionom, saksbehandler, barnevernsansatt, barnevernspedagog og yrkesutøver.

1.4 Relevans for sosialt arbeid

Temaet om forholdet mellom barnevernstjeneste og innvandrerfamilier, og gjensidig tillit og kunnskap mellom dem, er mye omtalt i norsk faglitteratur, og i både norske og utenlandske medier. Norge har blant annet blitt dømt i Den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg, som siden 2015 har tatt inn 35 saker som gjelder norsk barnevernspraksis (W. Zondag & Øverbø, 2019).

Noe som underbygger min opplevelse av at temaet er relevant for faget sosialt arbeid. Norge er et flerkulturelt land og som yrkesutøver innenfor velferdstjenestene vil vi komme i kontakt med mennesker med ulike bakgrunn i ulike livssituasjoner. Barnverntjenesten som er en av de viktigste velferdstjenestene møter familier med annen etniske, språklige, religiøse og kulturelle bakgrunn. Barnevernet opplever situasjoner som er både utfordrende og problematiske, og trenger å bruke god og relevant kompetanse for å avdekke og å møte minoritetsfamilier på en faglig god måte (Paulsen, Thorshaug, & Berg, 2014).

Forskninger om barnevernet og minoriteter i det siste årene viser at mange barnevernsansatte opplever det utfordrende og krevende å jobbe med minoritetsfamilier (Hærem & Aadnesen 2008; Rugkåsa 2008; Eide, Qureshi, Rugkåsa & Vike 2009; Bø 2010; Kriz & Skivenes 2010; Moufack 2010; Aadnesen 2012, sitert av Paulsen, Thorshaug & Berg, 2014). Kulturelle forskjeller, språkvansker, systemforståelse, manglende kjennskap om saksbehandler roller, barnevernets mandat, norske samfunnssystem og egne rettigheter og barnas flerkulturelle situasjon i innvandrerfamiliene, gjør at flere sosionomer og barnevernspedagoger opplever at de trenger enn annen kompetanse i arbeidet med og møtet med minoritetsfamilier (Rugkåsa & Ylvisaker, 2018).

I FOs yrkesetisk grunnlagsdokument står det at sosionomer skal bistå mennesker som har behov for hjelp, ha solidaritet med utsatte grupper og ha kunnskap om enkeltpersoners egne verdier og ressurser. Det er viktig at sosialarbeidere viser respekt, tillit, omsorg og ikke-diskriminering. Sentralt i dokument er helhetssyn på mennesker (Fellesorganisasjonen (FO), 2019).

1.5 Disposisjon av oppgaven

I oppgavens kapittel 1 har jeg presentert bakgrunnen for det valgte temaet og problemstillingen. Videre har jeg redegjort for temaets aktualitet for sosialt arbeid og har belyst noen begrep som skal være relevante i oppgavens videre oppbygging. I neste kapittel skriver jeg om metoden jeg har brukt, min framgangsmåte og kildekritikk. I kapittel 3 presenterer jeg litteratur og teori. Her skrevet jeg litt om det norske barnevernet. Videre i teori-redegjørelsen belyser jeg oppgavens viktige begrep som tillit, kulturforståelse, kulturkompetanse, kultursensitivitet, Kulturel relativisme og brukermedvirkning. I kapittel 4 blir problemstillingen drøftet ved bruk av teorien og forskningen presentert ovenfor i kapittel 3. Avslutningsvis presenterer jeg en oppsummering av viktige poeng som har kommet fram i løpet av arbeidet med oppgaven.

2.0 Metode

I følge Dalland er metode en fremgangsmåte, et middel for å løse problemer på og komme frem til ny kunnskap (Dalland, 2015). Metode er også en redskap for undersøkelser og hjelper oss til å samle og hente informasjon og data vi trenger til undersøkelsen (Dalland, 2015). Det finnes flere ulike fremgangsmåter. Jeg har brukt litteraturstudie som metode i oppgaven min.

2.1 Litteraturstudie som metode

For å besvare min problemstilling har jeg valgt litteraturstudie som metode. I følge Dalland er litteraturstudie å gå systematisk gjennom for å samle inn data, og er kritisk for å velge relevante stoff som kan belyse temaet en har valgt (Dalland, 2015). Denne metoden handler om å fordype seg i eksisterende forskning og litteratur som allerede finnes. Målet med litteraturstudie er å få et bilde av hva som allerede er skrevet om temaet (Dalland, 2015). Søkeprosessen er en viktig del av metoden for å finne og hente inn kilder som kan bidra til å styrke oppgavens grunnlag og belyse den valgte problemstillingen.

2.2. Søkeprosessen

For å finne relevante litteratur for min problemstilling har jeg brukt søkemotorer som Oria, Google Scholar, Idunn, SSB og Bibsys. I søkeprosessen tok jeg norske ord som «kultur», «kultursensitivitet», «minoriteter i barnevern», «tillit i barnevern», «brukermedvirkning», «brukermedvirkning i barnevernet» og «kultursensitivitet i barnevern».

Etter å lese litt om rapporter, forskrifter og tidligere bachelor og masteroppgaven om temaet har jeg fått en forståelse og kjennskap på de forfattere og bøker som er relevant og aktuelt for min problemstilling. På grunn av begrenset tilgang til biblioteker og litteraturbøker på grunn av korona-smittevern har jeg brukt både primærkilder og sekundærkilder.

2.3 Kildekritikk

Kildekritikk er de metodene som brukes for å fastslå om en kilde er sann. Det betyr å vurdere og karakteriser de kildene som benyttes og brukt for å skille verifiserte opplysninger fra spekulasjoner. Med andre ord viser kildekritikken at man er i stand til å være kritisk til den litteraturen som er benyttet i oppgaven (Dalland, 2015).

For å besvare oppgaven har jeg brukt både skolens pensumliste og relevante selvvalgte pensum. Eksempelvis bøker som «Barnevern i et minoritetsperspektiv-Sosialt arbeid med barn og familier» (Rugkåsa, Ylvisaker & Eide, 2017), «Over profesjonelle barrierer. Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge» (Eide, Qureshi, Rugkåsa & Vike, 2009) har vært relevant for oppgaven min.

I tillegg til dette står navnet Naushad Qureshi sentralt i feltet. Qureshi var opptatt av migrasjon og minoriteter, og han har satt søkelys på marginalisering, ekskludering, diskriminering, rasisme og inkludering i forskningsrapporter, fagbøker og en rekke fagartikler Sosialt- og barnevernsfaglig arbeid med barn og unge var i lang tid hans spesielle interesse og forskningstema.

Jeg har brukt en del tidligere vitenskapelige forskninger for å kunne drøfte og belyse problemstillingen som jeg skal skrive om dette senere i oppgaven.

3. Litteratur gjennomgang/teori

3.1. Det norske barnevernet

Barnevernet er en offentlig etat, som har som oppgave å sikre at barn og unges vilkår for oppvekst er tilstrekkelig gode. Den norske barneverntjenesten anses som unik i et internasjonalt perspektiv ved å ha en egen sosial myndighet for å ivareta barns omsorgssituasjon (Sommerfeldt & Øverlien, 2016). Barne- og likestillingsdepartementet har forvaltningsansvaret for barnevernloven, fører tilsyn med at lov og øvrig regelverk blir anvendt riktig. Barnevernet består av statlig og kommunal del. Den statlige delen består av Barne- og familiedepartementet, Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) og fylkesmennene. Bufetat har blant annet ansvar for å etablere og drifte institusjoner og skal bistå kommuner ved å gi plass i institusjon til barn som har behov for det, og rekruttere og formidle fosterhjem (Bufdir, 2020). Alle kommuner skal ha en barneverntjeneste som utfører det daglige arbeidet etter barnevernloven. Barneverntjenesten i kommunen har ansvar for å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. I tillegg bidrar barneverntjenesten til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår (Bufdir, 2020).

Barnevernet arbeider etter barnevernsloven, og med mål om barnets beste. I følge barnevernsloven er hovedoppgaven for barnevernet å trygge oppvekstkårene for barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling (Barnevernloven, 1992, § 1-1). Barnevernloven er for å sikre at barn har trygge oppvekstvilkår i tillegg til å sikre rett hjelp til rett tid om det er nødvendig. Barnevernets hovedrolle er både å oppdage barn som er utsatt for omsorgssvikt, vold, fysisk og psykisk misbruk, og å iverksette hensiktsmessige tiltak (Sommerfeldt& Øverlien, 2016). Disse tiltakene skal være for barnets beste, og de skal legge til grunn at når barn opplever skremmende og smertefulle opplevelser, så er det nødvendig at de får hjelp som ivaretar at de er barn.

Barn og unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i barnevernet. Kulturelle faktorer, sosiale og økonomiske faktorer, og flykningerelaterte faktorer som kan påvirke psykisk helse, foreldrekompetanse og barns omsorgssituasjon kan være årsaker til at barn og unge med flyktningfamilier er overrepresentert i barnevernsstatistikken (NOU 2016:16).

3.2 Tillit

Gjensidig tillit er grunnleggende for gode relasjoner og for å skape rom for endring. Begrepet tillit er veldig sentralt i sosialt arbeid og er avgjørende for relasjon mellom sosialarbeidere og klienter. Det vil si at gjensidig tillit er grunnleggende for gode relasjoner og det fører til å skape rom for bevegelser og endringer. Tillit er et stikkord for alle barnevernssaker, og kan være utfordrende å etablere i saker der familier har annet kultur og bakgrunn.

Sosialt arbeid er sosialt, og handler om endringsarbeid med fokus på relasjoner. Sosialt arbeid forutsetter derfor at sosialarbeideren har ferdigheter som bidrar til å utvikle en profesjonell relasjon til sine klienter (Kleppe, 2016). I en slik asymmetrisk relasjon henvender klienter seg til sosialarbeideren for å få hjelp med sine sosiale problemer. Sosialarbeideren forholder seg profesjonell som gir uttrykk for å bygge tillit i relasjon med klienter (Kleppe, 2016). Med andre ord er det interaksjon mellom sosialarbeideren og brukere og et mål i denne fasen er å bygge tillit (Levin & Ellingsen, 2015).

Shulman mener også at tillit er et element i begrepet arbeidsrelasjon (Shulman, 2016). Med tillit i relasjoner kan klienten ta sjansen på å bero seg til sosialarbeideren om sine tanker, følelser, feiltrinn og nederlag (Shulman, 2016). I rapporten Myter og realiteter-innvandrerer møter med barnevernet omtaler forfatterne tillit som «et skjørt fenomen som må gjenskapes gjennom et kontinuerlig pågående tillitsarbeid» (Berg, et al., 2017).

Alle barn i Norge skal ha tilgang til like gode tjenester fra barnevernet, og tillit er en viktig aspekt for å kunne gi barna gode tilbudt og tjenester. Det er utfordrende å fremme tillit til barnevernet blant minoritetsfamilier (Paulsen, Thorshaug, & Berg, 2014). Sundsfjord påpeker at årsaken til at det er utfordrende å skape tillit mellom barnevernsarbeidere og minoritetsfamilier blant annet er på grunn av språkbarriere, manglende kunnskap om saksbehandlerens rolle, barnevernets mandat, norsk samfunnssystem og egne rettigheter, og på grunn av barnevernansattes ofte begrensede innsikt i familiens samfunnssystem og oppdragelsestradisjoner (Sundsfjord, 2018). I etablering av relasjoner blir det derfor viktig at barnevernsansatte opplyser familien grundig om det norske systemet, informere om deres rettigheter og passe på at familiens behov blir møtt gjennom bruk av tolk, god informasjon og eventuelt advokat- og minoritetsrådgivertjenester. Samtidig er det viktig at familien forteller om deres oppdragelsestradisjoner og samfunnssystem hva angår barn og omsorg (Sundsfjord, 2018). Statikken viser også at i mange innvandrere miljøer uttrykker mistillit og frykt for barnevernet (Ipsos, 2018).

Å bygge tillit til barnevernet i befolkningen er en viktig del av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets (Bufdir) rolle. Bufdir har utviklet en egen handlingsplan, en bruksanvisning, som gir tydelige retningslinjer for hvordan barnevernet skal jobbe for å bedre tilliten mellom minoriteter og barnevernet (Barne-, ungdoms og familiedirektoratet (Bufdir), 2017).

I FOs yrkesetiske grunnlagsdokument står det at tillit er en av de verdier som utgjør et felles etisk grunnlag for profesjonsutøveren.

«Helse- og sosialfaglig arbeid må baseres på tillit mellom profesjonsutøveren og brukeren. Profesjonsutøveren kan bidra til at tillit oppstår gjennom åpen kommunikasjon, forståelig informasjon, tydelige begrunnelser og ivaretagelse av konfidensialitet» (Fellesorganisasjonen (FO), 2019).

3.3. Kultur og barnevernsarbeid

Alle mennesker er kulturbærere, og dermed kan man si at alle møter mellom mennesker kan vurderes som flerkulturelle. På skolen, på jobb og i det offentlige rom så lærer vi, vi utvikler oss og vi får nye perspektiver. Likevel er det en hypotese at det er utfordringer knyttet til at mennesker med ulike kulturer lever sammen: kanskje fordi vi har en egen oppfatning av hva som er normalt. I sosialt arbeid med etniske minoriteter i Norge har begrepet kultur og kulturperspektiv en stor betydning. Det er enighet blant barnevernsarbeidere om at barnevernsarbeid med ikke-etnisk norsk familier krever kunnskap og kompetanse om andre kulturer og ferdigheter om å vise forståelse av både likheter og forskjeller mellom kulturer (Rugkåsa & Ylvisaker, 2018). Dette fordi det kan oppleves som at hvis kulturelle forskjeller er mer markante, så blir møtene vanskeligere.

Begrepet kultur kan brukes om og beskrive ulike fenomener avhengig av den teoretisk tilnærming man har. Rugkåsa og Ylvisaker bruker Keesing sin definisjon på begrepet kultur. Keesing mener at kultur er som et system av kunnskap, ideer, verdier og normer, som ligger bak hva vi gjør, og som uttrykkes gjennom hva vi gjør (Keesing, sitert i Rugkåsa & Ylvisaker, 2018). Hylland Eriksen definerer kultur slik: «Kultur kan defineres som de skikker, verdier og væremåter som overføres, om enn i noe forandret form, fra generasjon til generasjon» (Eriksen, sitert i Bunkholdt & Kvaran, 2019). Rugkåsa & Ylvisaker (2018) påpeker at kultur er dynamisk og kan skapes, vedlikeholdes og forandres gjennom menneskelig interaksjon (Rugkåsa & Ylvisaker, 2018).

3.3.1 Kulturkompetanse

Kulturkompetanse handler om hvordan den summen av kunnskapen om kultur brukes i samhandlingskontekst (Qureshi, 2005). Kulturkompetanse er basert på en teoretisk og analytisk kompetanse på kulturelle aspekter. Det vil si at kulturkompetanse handler om å arbeide analytisk med mellommenneskelige relasjoner og sosialproblemer (Qureshi, 2009). Med andre ord er det viktig at barnevernsarbeidere innser at andre individer har ulike kulturer enn personen selv. De bør møte minoritetsfamiliene «der de er», og se situasjonen fra deres ståsted for å kunne ha et godt samarbeid. Videre bør barnevernsarbeidere være reflektert og bevisst over egne fordommer, stereotypier og etnosentrisme om andre individer.

3.3.2 Kulturforståelse

Kulturforståelse handler om hvordan vår egen og andres forståelse av virkeligheten er formet, og hvordan det er i samspill med mennesker gjennom hele livet (Quraishi 1991; Thomsen & Larsen 1994, sitert i Qureshi 2009).

En slik kulturforståelse handler om å forstå seg selv som en kulturbærer og kunne se at mennesker med andre kultur har sine verdier, normer og oppfatninger som for dem er selvsagte (Qureshi 2009).

3.3.3 Kulturrelativisme

Kulturrelativisme betyr en evne til å kunne forestille seg at verden og tilværelsen ser annerledes ut for mennesker med ulik erfaringsgrunnlag enn en selv. Kulturrelativisme er det motsatt av etnosentrisme. Slike perspektiv og ulikheter er alminnelig og normalt forekommende. Kulturrelativisme handler om at menneskets meninger, tro og handlinger må forstås ut fra individets egen kulturelle bakgrunn (Schack, 2009).

Thorbjørnsrud påpeker på at begrepet innebærer således at ulike folkegruppes ideer og handlinger må forstås ut fra deres egen sosialkulturelle kontekst (Thorbjørnsrud, 2016).

3.3.4 Kultursensitivitet

Det er vanskelig å finne en presis og tydelig definisjon av kultursensitivitet. Begrepet er satt sammen av ordene «kultur» og «sensitivitet». Kultursensitivitet innebærer en holdning preget av følsomhet for både egne og andres kulturelle preferanser (Qureshi, 2009).

Kultursensitivitet inviterer til å heve bevisstheten omkring kultur, kunnskaper om og refleksjoner rundt arbeid med mennesker generelt og etniske minoriteter spesielt (Qureshi, 2009).

Holm-Hansen (2007) definerer kultursensitivitet som en holdning preget av åpenhet for og anerkjennelse av ulikheter. Han skrevet videre at kultursensitivitet handler om å lette etter likheter, og forsøke å forstå den andre ut ifra den andres logikk og perspektiv (Holm-Hansen 2007, sitert i Bunkholdt & Kvaran 2019). Begrepet kultursensitivitet legger vekt på respekt og forståelse for andre verdier og særegenhet. Det handler også om å forsøke å forstå andre kulturer, og å sette seg inn i de verdier de lever med og som er viktig for deres liv.

Det kan ses slik at begrepene kultursensitivitet og kulturkompetanse i praktisk betydning handler om å gjøre nesten det samme, og at for å kunne utøve kultursensitivitet i praksis, må barnevernsarbeideren ha en viss form for kulturkompetanse, eller flerkulturell kompetanse (Javo 2008, sitert i Wassel 2019).

Møtet mellom barnevernsarbeider og minoritetsfamilien er ofte et møte mellom mennesker som har ulike verdier, normer og kulturelle virkelighetsoppfatninger. Et kultursensitivt møte mellom disse vil være viktig, og en kultursensitiv praksis bygger på å møte minoritetsfamilien på en måte som fremmer samarbeidet. Når barnevernsarbeideren møter en etnisk minoritetsfamilie, vil det ofte bety at det er et møte mellom to helt ulike kulturer (Wessel, 2019).

I forslaget til ny barnevernlov (NOU 2016:16) trekkes kultursensitivitet frem som en viktig del i barnevernsarbeid. «Kultursensitiv praksis er i sitt vesen pragmatisk, lavterskel og fleksibel. Hjelperen går «den andre mila» i relasjonsbygging, og tar utgangspunkt i klientens verdisett og kommunikasjonsstil» (Bufdir, 2018).

Kultursensitivitet er viktig for å kunne skape et godt samarbeid og forhold mellom barnevernet og minoritetsfamilier. Dette handler i stor grad om å skape gjensidig tillit. Tillit bygger på respekt, åpenhet og ærlighet (Sundsford, 2018).

Kultursensitivitet i barnevernets kommunikasjon og metodiske arbeid har avgjørende betydning for å gjøre en god jobb og oppnå gjensidig tillit og forståelse mellom barnevernet

og brukere (Thorshaug, Svendsen & Berg, 2010).

Wessel har presentert kultursensitiv kommunikasjon og samhandling som teoretiske betraktninger om kultursensitivitet i praksis (Wessel, 2019). Kultursensitiv kommunikasjon handler om å vektlegge til kulturforskjeller, unngå misforståelser og kommunisere på en måte som oppleves betydningsfull for både barnevernsarbeider og minoritetsfamilier (Røkenes & Hanssen, 2010). Kultursensitiv samhandling innebærer om å ta hensyn til kulturforskjeller i møtet med minoritetsfamilien for å anerkjenne og verdsette andres opplevelser, behov og kulturelle bakgrunn som en ressurs i samhandling. Med dette inntar du minoritetsfamiliens perspektiv (Røkenes & Hanssen, 2010).

Fagpersoners holdninger og evnen til å kommunisere spiller en viktig rolle for utøvelse av kultursensitivitet. Gode holdninger overfor den andres kultur om ikke bidrar til marginalisering og marginalisering, vil det bidra til å legge rette for god kommunikasjon og samhandling (Jávo, sitert i Wessel 2018).

3.4 Brukermedvirkning

Vi skal få muligheten for å påvirke beslutninger som berøre oss. Det er en selvfølge i et demokratisk samfunn som innafor helse og sosialsektor har fått betegnelsen brukermedvirkning (Stamsø, 2009). Det vil si at, gjennom det offentlige hjelpeapparatet, en bruker som har behov for definert tiltak eller tjeneste som tilbys av det offentlige, skal ha innflytelse på beslutningsprosesser og utforming av tjenestetilbudet.

I stortingsmelding nr. 34 står om brukermedvirkning at:” Med brukermedvirkning menes at de som berøres av en beslutning, eller er brukere av tjenester, får innflytelse på beslutningsprosesser og utforming av tjenestetilbudet (arbeids- og sosialdepartementet, 1997 s. 29). Brukermedvirkning som en rettighet er lovfestete, blant annet lov om pasient- og brukerrettigheter. Formålet med denne loven er å sikre befolkningen lik tilgang på helsehjelp av god kvalitet ved å gi pasienter rettigheter overfor helsetjenesten og det gjelder for alle personer som oppholder seg i Norge. I tillegg loven bestemmer hvilke rettigheter en pasient og bruker har. I lov om pasient- og brukerrettigheter (2018, § 3-1) som står at” Pasient eller bruker har rett til å medvirke ved gjennomføring av helse- og omsorgstjenester. Pasient eller bruker har blant annet rett til å medvirke ved valg mellom tilgjengelige og forsvarlige tjenesteformer og undersøkelses- og behandlingsmetoder. Medvirkningens form skal tilpasses den enkeltes evne til å gi og motta informasjon”.

Det finnes tre ulike nivå på brukermedvirkning, individnivå, tjeneste- og organisasjonsnivå og systemnivå (Stamsø, 2009). Jeg skal fokusere mest på individnivået som var mest relevant for problemstillingen.

Brukermedvirkning på individnivå handler om enkeltes rettigheter og muligheter til å påvirke sitt individuelle hjelpe- og behandlingstilbud. Det vil si at den enkelte bruker legger fram sine ønsker og behov i egen sak og forhandler det tilbudet som er aktuelt.

Brukermedvirkning i barnevernet handler om hvordan barn, unge og deres foreldre kan få større innflytelse på sin samhandling og samarbeid med barnevernet, Samtidig at brukermedvirkning er et utalt mål i barnevernet. Det er behov for ressurser for å kunne argumentere for sin sak med den profesjonelle. Den profesjonelle har et stort ansvar for hvordan møtet utarter seg og har makt til å legge til rette for innholdet. Profesjonelle bestemmer hva som blir sagt, hvor mye og hvordan, og derfor må en forvente at de har et bevisst og gjennomtenkt forhold til dette (Qureshi, 2009). Ingebretsen og Nergård (2007) påpeker at økt brukermedvirkning er en forutsetning for likeverdige tjenester, og fører til økt innflytelse og makt for brukerne slik at de bedre kan settes i stand til å være med på å finne løsningene (Ingebretsen & Nergård 2007, sitert i Berg, et al., 2017).

3.5 Hva viser tidligere forskning på området?

28% av alle barn i Norge som mottar tiltak fra barneverntjenesten har innvandrerbakgrunn (Budfir, 2019). En av ti innvandrere har ikke tillit til barnevernet, og nær halvparten har liten eller ingen kjennskap til det (Ipsos, 2018). Forskning om barnevernet og minoriteter fra de siste årene viser at mange barnevernsansatte opplever det utfordrende og krevende å jobbe med minoritetsfamilier (Hærem & Aadnesen 2008; Rugkåsa 2008; Eide, Qureshi, Rugkåsa & Vike 2009; Bø 2010; Kriz & Skivenes 2010; Moufack 2010; Aadnesen 2012, sitert av Paulsen, Thorshaug & Berg, 2014).

I myter og realiteter Innvandreres møter med barnevernet nevner forfattere at økt innvandring stiller barnevernet overfor nye utfordringer. Og disse utfordringene blitt omtalt som kulturelle, og svaret på dette har vært økt kultursensitivitet.

«Manglende kultursensitivitet fra barnevernet blir ofte presentert som forklaring på at det oppstår konflikter mellom barnevernet og innvandremiljøene» (Berg, et al., 2017). De har videre skrevet at tydelig informasjon, gode relasjoner, anerkjennelse og gjensidig respekt er avgjørende for å ha et godt samarbeid mellom bruker og saksbehandler (Berg, et al., 2017).

Paulsen, Thorshaug og Berg har i Møter mellom innvandrere og barnevernet skrevet om forholdet mellom minoritetspråklige familier og barnevernet er preget av konflikt, mistillit, misforståelse og samarbeidsproblemer (Paulsen, Thorshaug, & Berg, 2014). I rapporten presenteres den kunnskapsoversikten over innvandrerfamilier møter med barnevernet som finnes på feltet.

De presiserer videre at «Møtet mellom innvandrere og barnevernet må forstås som noe relasjonelt, der forklaringer på mistillit, konflikt eller misforståelser ikke bare må søkes hos den ene parten» (Paulsen, Thorshaug, & Berg, 2014) .

Rapporten Barnevern i et minoritetsperspektiv (Thorshaug , Svendsen , & Berg, 2010), som er NTNU Samfunnsforsknings rapporter, har vært viktig i forhold til oppgaven min. I rapporten presenteres kunnskap om hva et kultursensitivt og flerkulturelt barnevern handler om.

4. Drøfting

I dette kapittelet skal teorien som jeg har redegjort for drøftes med utgangspunkt i denne problemstillingen: Hvordan blir samarbeidet mellom barnevernstjenesten og minoritetsfamilier påvirket av kunnskap og gjensidig tillit? Temaet om kunnskap og gjensidig tillit mellom barnevern og minoritetsfamilier er bredt med mange viktige punkter. Derfor bør barnevernsarbeider tenke gjennom kulturelle aspekter i møte med minoritetsfamilier.

På grunn av oppgavens omfang skal jeg begrense meg til å drøfte to punkter som jeg ser som mest aktuelle og relevante når det gjelder dette temaet. Drøftingen starter med diskusjonen om hvordan gjensidig tillit og kunnskap påvirker samarbeidet mellom barnevernet og minoritetsfamilier. For å svare på problemstillingen tar jeg utgangspunkt i begrepene som handler om kultur som kultursensitivitet, kulturkompetanse og kulturrelativisme for å si noe om gjensidig tillit mellom barnevernet og minoritetsfamilier. Siste delen handler om brukervedvirkning i barnevernet.

4.1 Gjensidig tillit og kunnskap

Barn og unge med minoritetsbakgrunn er overrepresentert i barnevernsstatistikken. Statistikk fra Bufdir viser at ved utgangen av 2018 hadde 26% av barna med hjelpetiltak innvandrerbakgrunn (Bufdir, 2017). I følge Ipsos MMI viser statistikken at innvandrerfamilier

har lite tillit til barnevernet og at nær halvparten av innvandrerrutvalget har liten eller ingen kjennskap til barnevernet, noe som er grunnleggende forutsetning for tillitt (Ipsos, 2018).

Som jeg nevnt i teoridelen er tillit viktig og avgjørende for gode relasjoner og for å skape rom for endring, noe som er et sentralt punkt i sosialt arbeid. Kleppe påpeker at sosialarbeid handler om endringsarbeid i relasjoner, og sosialarbeideren må kunne bruke sine ferdigheter til å utvikle en profesjonell relasjon til sine klienter. I denne type relasjon henvender klienter seg til sosialarbeider for å få hjelp med sosiale problemer (Kleppe, 2016). Shulman legger også vekt på med tillit i relasjoner kan klienten ta sjansen å bero seg til sosialarbeideren om sine tanker, følelser, feiltrinn og nederlag, og at tillit er et element i begrepet arbeidsrelasjon (Shulman, 2016).

Når barnevernet arbeider etter barnets beste og den biologiske retten står så sterkt som den gjør, er det naturlig å anta at barnevernsarbeideren jobber for å skape en positiv endring hos foreldre og i familien. Denne endringen krever tid og tillit, slik at foreldre kan snakke ærlig om følelser og feiltrinn. Det må være en forståelse for at alle foreldre gjør feiltrinn, minoritetsfamilien må være trygg på at barnevernsarbeideren vet det, og at målet er at barnevernsarbeideren og foreldrene sammen skal skape en positiv endring til det beste for barna. Hvis det ikke er tillitt i relasjonen, så vil det være utfordrende for foreldrene å innrømme sine feiltrinn, og det vil være unaturlig å snakke om følelsene rundt oppdragelse og foreldrerollen. Da vil det oppstå problemer i samarbeidet mot den positive endringen for barnets beste, og i værste fall vil foreldrene motsette seg hjelp. I situasjoner hvor det er fysisk avstraffing av barn, vil det være vanskelig å gi foreldre nye redskaper å bruke i oppdragelsen av barna, noe som vil føre til at barnevernet må igangsette sterkere tiltak.

Med andre ord er tillit en grunnleggende faktor for relasjon mellom klienter og sosialarbeideren for å kunne skape rom og bevegelser og endringer. I følge FOs yrkesetiske grunnlagsdokument er tillit er en av de verdier som utgjør et felles etisk grunnlag for profesjonsutøveren.

Det er ekstra utfordrende og fremme tillit til barnevernet blant minoritetsfamilier (Paulsen, Thorshaug, & Berg, 2014) på grunn av språkbarriere, manglende kunnskap om saksbehandlerens rolle, barnevernets mandat, norsk samfunnssystem og egne rettigheter, og på grunn av barnevernansattes ofte begrensede innsikt i familiens samfunnssystem og oppdragelsestradisjoner (Sundsford, 2018). Sundsfjord mener at å informere grundig om norske systemer, barna og familienes rettigheter, og passe på at familiens behov blir møtt gjennom bruk av tolk, god informasjon og eventuelt advokat- og minoritetsrådgivertjenester

er viktig for å etablere tillit (Sundsfjord, 2018). Noe som handler om kommunikasjon mellom sosialarbeideren og minoritetsfamilier.

En annen forskning sier at en hensiktsmessig kommunikasjon og samhandling er viktig for å skape forståelse, mulighet for brukermedvirkning og mulighet for å skape tillit mellom brukere og sosialarbeider (Aadnesen 2012; Haugen mfl. 2012, sitert i Paulsen, Thorshaug, & Berg, 2014). Med dette i bakgrunn vil språkbarriere, tolkbruk og forforståelser og fortolkninger gi en bedre oversikt over utfordringen barnevernet har i møte med minoritetsfamilier.

På den ene side kan tolkbruk i samtaler med minoritetsfamilier sikre at begge sider forstår hverandre og forebygge misforståelser. I følge Jareg og Pettersen forgår tolking i offentligetjeneste i en flerkulturell kontekst (Jareg & Pettersen, 2006). På den andre side kan man stille spørsmål runde tidsbegrensninger og arbeidsmengde i barnevernet. Med mange saker og krav om kort behandlingstid, vil det være naturlig å anta at tiden barnevernsansatte bruker på å opparbeide et tillitsforhold, ikke er overdrevent lang. En kan også anta at det vil være utfordrende for foreldre å være sårbare, åpne og ærlige ovenfor barnevernsansatte, når det er en tolk som lytter til samtalen. Det er lite sannsynlig at det er samme tolk som har tolkeoppdraget mellom familien og barnetvernstjenesten hver gang, og det kan være mer skam knyttet til å være i den sårbare situasjonen ovenfor en av samme kultur.

Barnevernsarbeideren kan være nødt til å bruke overdrevent mye tid på å bygge opp tillit, fordi minoritetsfamilien må få tillit både til den ansatte og til de ulike tolkene som stiller i de ulike møtene.

Barnevernsansattes forforståelse og fortolkninger vil ha betydning for hvordan de møter foreldre, både med og uten innvandrerbakgrunn. Ulik forskning viser at saksbehandlers forforståelse har en stor betydning for relasjonsoppbygging mellom barnevernet og minoritetsfamilier (Bredal 2009; Kriz og Skivenes 2011; Østby 2011, sitert i Paulsen, Thorshaug, & Berg, 2014).

Konsekvensen av mistillit og frykt kan være at de foreldre unngår å søke hjelp fra barnevernet selv om de har hjelpebehov, og familier og barn får ikke den hjelpen de trenger. I tillegg unngår en del å be om hjelp eller råd fra andre som lærere på skole, barnehagepersonale og helsepersonale, fordi de er redde for at det føre til bekymringsmelding til barnevernet. Frykt for å fremstå som mislykket, dårligere enn andre, mer ulike majoriteten og frykt for å miste familien sin (kanskje også den eneste familien de har i landet), skaper større barrierer og kanskje mindre åpenhet.

4.2 Kultur og barnevernet

Som jeg har nevnt tidligere har konseptet kultur en stor betydning i arbeidet med minoritetsfamilier. Både kultursensitivitet og kulturkompetanse tar i utgangspunkt kultur, noe som kan være helt annerledes hos minoritetsfamilier enn sosialarbeidere.

Med bakgrunn i bøker, rapporter, forskninger er det enighet i praksisfeltet og myndighetens side at barnevernet bør ha en bred kulturell kompetanse når det gjelder arbeid med etniske minoritetsfamilier. Moufack (2010) understreker at vi trenger et (kultur)sensitivt barnevern der kulturforståelse er et av flere perspektiver som må tas med i vurderingen (Moufack, 2010). Kunnskap om andres sine kulturelle normer og verdier og ha forståelse om hva som er betydningsfullt for minoritetsfamilier og å klare å utale det gjennom åpen, respektfull og kultursensitiv kommunikasjon kan bidra med å etablere tillit (Rugkåsa & Ylvisaker, 2018). Som jeg har redegjort handler kulturkompetanse om kunnskapen om kultur brukes i samhandlingskontekst (Qureshi, 2005). Det vil si at sosialarbeideren bør ha forståelse om andre individer har forskjellige kulturer enn personen selv og møte minoritetsfamiliene «der de er» og se situasjonen fra deres perspektiv for å kunne ha et godt samarbeid. Mens kultursensitivitet innebærer en holdning preget av følsomhet for både egne og andres kulturelle preferanser (Qureshi, 2009). Qureshi påpeker på at kultursensitivitet krever en bevisshet rundt kultur, kunnskap om og refleksjon rundt arbeidet med minoritetsfamilier (Qureshi, 2009).

Om Kultursensitiv kommunikasjon mener Røkenes og Hanssen (2010) at det handler om å være bevisst på kulturforskjeller, unngå misforståelser og kommunisere på en måte som oppleves betydningsfull for både barnevernsarbeider og minoritetsfamilier (Røkenes & Hanssen, 2010). Noe som i følge Thorshaug, Svendsen og Berg har avgjørende betydning for å gjøre en god jobb og oppnå gjensidig tillit og forståelse mellom barnevernet og brukere (Thorshaug, Svendsen, & Berg, 2010). I sin bok «Kultursensitivitet-Om å finne likhetene i forskjellene» beskriver (2011) viktigheten av en kultursensitiv kommunikasjon mellom barnevernet og minoritetsfamilier (2011). Ifølge Magelssen (2008) fører en kultursensitiv kommunikasjon til gjensidig deltakelse, hvor alle parter i prosessen åpner seg, føler seg trygg, lytter og ser etter likheter i forskjellene (Magelssen, 2011). For at dette skal skje må rammene rundt bidra til å skape en samarbeidsatmosfære preget av trygghet og respekt (Magelssen, 2011).

I teori delen har jeg nevnt om kulturel relativisme at det innebærer ulike folkegruppes ideer og

handlinger må forstås ut fra deres egen sosialkulturelle kontekst (Thorbjørnsrud, 2016). Javo påpeker at ingen kulturer blir ansett for å være universell, og et viktig prinsipp er at en kultur ikke kan betraktes eller måles som bedre enn andre kulturer (Jávo, 2010).

Shirzi mener at et flerkulturelt arbeidsmiljø blant barneverntjeneste kan føre den flerkulturelle kompetanse i barnevernet. Hun påpeker at minoritetsansatte kan bidra til nye innfallsvinkler og perspektiver i barnevernet, og samtidig skape en tilhørighetsfølelse hos minoritetsfamiliene (Shirazi, 2016).

4.3 Brukermedvirkning i barnevernet

Som jeg nevnt tidligere er brukermedvirkning får vi muligheten for å påvirke beslutninger som berøre oss. Selv om brukermedvirkning er en lovfestet rettighet gir det muligheter i møte mellom barnevernet og minoritetsfamilier. Berg, et al., (2017) påpeker at opplevelsen av å bli respektert og hørt henger tett sammen med brukermedvirkning (Berg, et al., 2017). Slettebø (2008) finner i sin undersøkelse at en god relasjon til saksbehandler handler om å bli hørt og respektert og at man opplever å bli tatt på alvor (Slettebø 2008, sitert i Berg, et al., 2017). Men det er en del utfordringer knyttet til brukermedvirkning i barnevernets møte med innvandrerfamilier. De utfordringer henger fast med manglende kunnskap om muligheter og systemet og språkkunnskap. Derviskadic legger vekt på at barnevernsarbeiderne er usikre på om familien greier å nyttiggjøre seg brukermedvirkning og resultatet kan bli at barnevernsarbeiderne bestemmer for dem (Derviskadic, 2013).

5. Avslutning

Barn og unge med minoritetsbakgrunn er overrepresentert i det norske barnevernet. Det står flere utfordringer i møte mellom barnevernet og minoritetsfamilier. Statistikk og tidligere forskning viser at forholdet mellom de to aktørene er preget av mistillit og manglende kunnskap.

Tillit grunnleggende for gode relasjoner og for å skape rom for endring spesielt i barnevernssaker. Tillit er en viktig aspekt for å kunne gi barna gode tilbudt og like gode tjenester for minoritetsfamilier.

I sosialt arbeid med etniske minoriteter i Norge har begrepet kultur og kulturperspektiv en stor betydning. Det er enighet blant fagfolk og myndighetene om at barnevernsarbeid med ikke-etnisk norsk familier krever mer kunnskap og kompetanse om andre kulturer. En bred

forståelse og kunnskap om kultur og kompetanse i kultursensitiv kommunikasjon er avgjørende for å skape tillit og en god relasjon med minoritetsfamilier.

Brukermedvirkning kan bygge en tillitsfull relasjon mellom barnevernet og minoritetsfamilier, der minoritetsfamilier opplever å bli hørt og respektert og å bli tatt på alvor.

Denne teorien er viktig kunnskap for barnevernsarbeideren å ta med inn i samarbeidet med minoritetsfamiliene. Det å sette av tid til å bygge et godt tillitsforhold, og vise at man har bakgrunnskunnskap om kulturelle forhold, vil skape et bedre grunnlag for samarbeid. Dette gjør at barnevernsarbeideren og foreldrene kan jobbe sammen mot barnets beste.

6. Kilder

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet (Bufdir). (2017). *Handlingsplan for å bedre tillit mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevern 2016-2021*. Hentet fra <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00003855>

Berg, B., Paulsen, V., Midjo, T., Haugen, G. M., Garvik, M., & Tøssebro, J. (2017). *Myter og realiteter-Innvandrerens møter med barnevernet*. Hentet fra https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Myter_og_realiteter_Innvandrerens_moter_med_barnevernet.pdf

Bufdir. (2017, Juli 17). *bufdir.no*. Hentet fra https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barnevernstiltak_blant_barn_med_ulik_1andbakgrunn/

Bufdir. (2018, Mai 22). *Kultursensitiv praksis*. Hentet fra https://bufdir.no/barnevernsforeldre/Familievernets_oppfolging/Temaer_og_tilnarminger/Kultursensitiv/

Bufdir. (2020, Mai 18). *Organisering og oppgaver*. Hentet fra https://bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Organisering_og_oppgaver/

Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2019). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal.

Dalland, O. (2015). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Derviskadic, I. (2013). *Flerkulturelle familier i møte med barnevernets undersøkelse - Erfaringer, muligheter og utfordringer*. Hentet fra <https://uia.brage.unit.no/uia-xmlui/bitstream/handle/11250/136596/Derviskadic%2c%20Indira%20oppgaven.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Fellesorganisasjonen (FO). (2019). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. Hentet fra <https://www.fo.no/getfile.php/1311735-1585635696/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>

Ipsos. (2018, April 13). *Tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn*. Hentet fra <https://www.ipsos.com/nb-no/rapport-tillit-til-barnevernet-blant-personer-med-innvandrerbakgrunn>

Jareg, K., & Pettersen, Z. (2006). *Tolk og tolkbruker- to sider av samme sak*. Bergen: Fagforlaget.

Jávo, C. (2010). *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer*. Oslo: Universitetsforlaget.

Kleppe, L. C. (2016). Sosialfaglig kompetanse. I I. Ellingsen, I. Levin, B. Berg, & L. C. Kleppe, *Sosialt arbeid- En grunnbok* (ss. 139-153). Oslo: Universitetsforlaget.

Levin, I., & Ellingsen, I. (2015). Relasjoner i sosialt arbeid. I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg, & L. C. Kleppe, *Sosialt arbeid- En grunnbok* (ss. 112-124). Oslo: universitetsforlaget.

Magelssen, R. (2011). *Kultursensitivitet-om å finne likhetene i forskjellene*. Oslo: Akribe forlag.

Moufack, M. F. (2010, Desember). *Et sensitivt barnevern Om ikke-vestlig foreldres opplevelse og erfaring med barneverntjenesten*. Hentet fra https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/267724/402471_FULLTEXT01.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Paulsen, V., Thorshaug, K., & Berg, B. (2014, september 30). *Møter mellom innvandrere og barnevernet*. Hentet fra <https://samforsk.brage.unit.no/samforsk-xmlui/bitstream/handle/11250/2365796/Kunnskapsstatus+barnevern+og+innvandring.pdf?sequence=3>

Qureshi, N. A. (2005). *Profesjonell kultursensitivitet framfor faglig etnosentrisme-Tidsskrift for psykisk helsearbeid*. Hentet fra https://www.idunn.no/tph/2005/03/profesjonell_kultursensitivitet_framfor_faglig_etnisentrisme

Qureshi, N. A. (2009). Kultursensitivitet i profesjonell yrkesutøvelse. I K. Eide, N. A. Qureshi, M. Rugkåsa, & H. Vike, *Over profesjonelle barrierer- Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge* (ss. 206-230). Oslo: Gyldendal.

Røkenes, O. H., & Hanssen, P.-H. (2010). *Bære eller briste-Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Bergen: Fagbokforlaget.

Rugkåsa, M., & Ylvisaker, S. (2018). Kultursensitivitet. I T. Alise Aske, & S. B. Eide, *Barnevernets begreper- i bevegelse* (ss. 200-214). Oslo: Gyldendal Norsk forlag AS.

Schackt, J. (2009). *Kulturteori-innføring i et flerfaglig felt*. Bergen: fagbokforlaget.

Shirazi, J. L. (2016, November). *Hvordan kan minoritetsansatte bidra til et bedre barnevern? En kvalitativ studie av minoritetsansattes opplevelse av samarbeidet med minoritetsfamilier i barnevernet*. Hentet fra <https://vid.brage.unit.no/vid-xmllui/bitstream/handle/11250/2434073/MASOS2016JuliaLysgaardShirazi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Shulman, L. (2016). *Kunsten å hjelpe individer og familier*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Sommerfeldt, M. B., & Øverlien, C. (2016). Barnevernstjenestens møte med barn og unge som opplever vold i hjemmet. I C. Øverli, M.-I. Hauge, & J.-H. Schulz, *Barn, Vold og traumer. Møte med unge i utsatte livssituasjoner* (ss. 183-188). Oslo: Universitetsforlaget.

SSB. (2020, mars 09). *Nesten 15 prosent er innvandrere*. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/nesten-15-prosent-er-innvandrere>

Stamsø, M. A. (2009). *velferdsstaten i endring*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Sundsford, S. (2018, September 25). *Kultursensitivt barnevern*. Hentet fra https://uit.no/prosjekter/prosjektsub?p_document_id=349411&sub_id=426087

Thorbjørnsrud, B. (2016). Kultur, helse og sykdom. I E. Brodtkorb, & M. Rugkåsa, *Mellom mennesker og samfunn* (ss. 241-271). Oslo: Gyldendal akademisk.

Thorshaug, K., Svendsen, S., & Berg, B. (2010, Oktober). *Barnevern i et minoritetsperspektiv- Evaluering av videreutdanningstilbud tilknyttet flerkulturelt barnevern*. Hentet fra https://samforsk.no/SiteAssets/Sider/publikasjoner/Rapport_barnevern_2010.pdf

W. Zondag, M., & Øverbø, I. (2019, Desember 17). *Norge dømt i to barnevernssaker i Strasbourg*. Hentet fra <https://www.nrk.no/norge/norge-domt-i-to-barnevernssaker-i-strasbourg-1.14827026>

Wæhle, E. (2018, August 22). *Minoritet*. Hentet fra <https://snl.no/minoritet>

Wessel, P. (2019, mai). *Kultursensitivt barnevern-En kvalitativ studie av barnevernsarbeideres erfaringer i sitt møte med etniske minoritetsfamilier*. Hentet fra https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/15965/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y&fbclid=IwAR1eMxZsbO1uN7ov7LSFFf6e-MixZPE5a_xa_A14UGCs1osMf8b476JOP_8#page15